

Elia en de profeten van Baäl

Periodethema: Elia
1 Koningen 18: 1-40

a. Elia ontmoet Achab (1 Kon. 18: 1-20)

UITLEG VAN DE TEKST

Na vele dagen 'geschiedt' (vers 1) het woord van de HEERE tot Elia (Hebr. 'mijn God is de HEERE'). Het gaat niet om een volksverhaal of legende, maar om geschiedenis. Deze dingen zijn echt gebeurd. Hij moet zich gaan vertonen aan Achab (Hebr. 'broeder van de vader'). Dat gaat vergezeld van een belofte. De HEERE zal weer regen geven op de aarde. Volstrekt duidelijk leert de Bijbel ons dat de HEERE God de regen gebiedt of tegenhoudt. Waar wij met al onze techniek nog geen druppel kunnen laten vallen of terugsturen, gebiedt de HEERE de elementen. Wonderlijk is dat we niet lezen van een hartstochtelijk gebed van het volk of van Achab om regen. Het wonder is hier dat de HEERE Zelf, uit goedheid, zonder dat er sprake is van bekering (dat is wel het doel van God) bij het volk (vers 21) of bij Achab (vers 17) weer regen gaat geven. Genade is een gave zonder enige tegenprestatie. Het laat ons zien dat ook moeilijke omstandigheden niet betekenen dat mensen tot inkeer komen. Elia is gehoorzaam (vers 2). Het is nodig dat er iets gebeurt, want in Samaria wordt honger geleden. Achab heeft al wel maatregelen genomen (vers 3). Hij heeft zijn hofmeester Obadja (betekent: dienaar van de HEERE) geroepen. Obadja is een man die de HEERE vreest. Een man die het daarom moeilijk heeft gehad aan het hof van Achab. Toch is hij op zijn post gebleven. Een plaats waar hij iets van de vreze des HEEREN heeft mogen laten zien. De schrijver vertelt (vers 4) dat Obadja ten tijde van de vervolgingen van profeten door Izebel (Hebr. 'Baäl prijst' of 'onkuis') honderd profeten van de HEERE

heeft weten te verbergen en in leven heeft kunnen houden door ze te voorzien van voedsel. Obadja heeft zijn positie en mogelijkheden gebruikt om mensen te redden van een gewisse dood. Daarbij heeft hij zelf ook gevaar gelopen. Hij wordt geroepen (vers 5) om voor zijn koning op zoek te gaan naar water en gras, zodat de paarden en muilezels van de koning in leven zullen kunnen blijven. Er is geen reden om aan te nemen dat Achab hier zijn dieren belangrijker vindt dan zijn onderdanen. De schrijver deelt ons eenvoudig de reden mee waarom Obadja op pad moest. Daarbij 'verdelen' Achab en Obadja het land waarna ze ieder (vers 6) een deel gaan doorzoeken. Tot zijn grote verbazing (vers 7) en schrik ontmoet Obadja op de weg Elia. Elia beaamt dat hij het werkelijk is en vraagt Obadja om aan Achab te gaan vertellen dat hij er is (vers 8). Obadja schrikt van deze opdracht en voelt het als een geweldige bedreiging van zijn leven (vers 9). 'Wat heb ik gezondigd?' vraagt hij. Dit betekent dat hij me zal doden. Achab heeft in de afgelopen periode overall (vers 10), ook over de grenzen van het land heen, naar Elia laten zoeken. Als mensen verklaarden dat Elia er niet was, vroeg Achab hen om met een eed te onderstrepen dat dit echt de waarheid was. Obadja wil hiermee duidelijk maken hoe vastbesloten en verbeterd Achab gezocht heeft naar de profeet. Obadja maakt duidelijk wat zijn angst is (vers 11-12). 'Stel dat ik wegga en hem deze boodschap breng en u bent er niet meer als we terugkeren, dan zal hij mij doden.' Obadja kent zijn heer Achab als een driftige, gewelddadige koning. Hij onderstreept dat hij zelf de HEERE vreest (vers 12b-13) en daarom de profeten heeft verborgen. 'Hij zou mij doden als hij u nu niet vond', zegt Obadja (vers 14). Elia begrijpt de vrees van Obadja (vers

15). Met een eed verklaart hij dat hij zich echt zal vertonen aan Achab. Obadja hoeft niet te vrezen. Obadja brengt de boodschap over aan Achab (vers 16). Deze aarzelt geen moment en gaat op zoek naar Elia (vers 17). 'Bent u de 'beroerder' van Israël?' Hiermee tekent Achab hoe hij de profeet ziet. De schuld van de situatie wordt bij Elia gelegd. Hoe negatief het ook klinkt, we horen er ook erkenning in. Achab is tot de conclusie gekomen dat blijkbaar alleen deze profeet verandering kan brengen in de situatie. Elia geeft het antwoord (vers 18). 'U draait de zaken om', zegt hij. 'Niet ik, maar u en het huis van uw vader hebben Israël in verwarring gebracht.' Concreet maakt hij duidelijk hoe ze dat hebben gedaan. 'U hebt de geboden van de HEERE en daarmee Hemzelf losgelaten. U bent de Baäls (Hebr. 'heer', afgod van de Kanaänieten) nagevolgd. Dat het land en het volk in deze situatie verkeren is uw verantwoordelijkheid', zegt Elia. 'Wie God verlaat heeft smart op smart te vrezen' (Ps. 32: 5). Het is tijd dat Achab en het volk die werkelijkheid onder ogen gaan zien. Daarom geeft Elia aan Achab de opdracht om het volk te verzamelen (vers 19) op de Karmel (Hebr. boomgaard). Ook de 450 profeten van Baäl en de vierhonderd profeten van het bos (Hebr. asjera wat staat voor een 'heilige paal', een soort totempaal die werd aanbeden als de echtgenote van Baäl). Achab gehoorzaamt aan dit gebod (vers 20). Het is opvallend dat de koning zich door deze 'beroerder' laat gebieden. Het geheel heeft bij Achab iets losgemaakt. Hij laat het volk en de profeten bijeenkomen op de Karmel.

TER OVERWEGING

Al we bid- en dankdagen houden, mogen we ons telkens realiseren dat de HEERE niet alleen de aarde gemaakt heeft, maar ook nog bewaart en onderhoudt. Het is de HEERE Die regen en droogte geeft. Hij maakt dat het gewas groeit. Niet onze techniek en ons vernuft, het is Zijn goedheid. Laten we dit veel met de kinderen delen.

Obadja heeft een moeilijke positie. In zekere zin is zijn plaats moeilijker dan die van Elia. Elia als profeet staat op afstand van Achab. Hij kan profetisch spreken. Obadja is elke dag in het huis van Achab, hij moet voorzichtig zijn. Toch zijn beiden nodig. Ook nu! We kunnen met de kinderen spreken over de Obadja's van onze tijd. Ook nu nog zijn er mensen die op plaatsen dienen waar het moeilijk is. Ze mogen daar goed werk doen en erger voorkomen. Laten we niet op hen neerzien. Ook nu zijn er mensen die profetisch spreken en op afstand staan. Ze zijn in onze ogen vaak principiëler en duidelijker. Wanneer we maar onthouden dat ze beiden nodig zijn. Obadja was 'voorzichtig als de slang' (Matth. 10: 16). Achab ziet zijn eigen verantwoordelijkheid niet. Hij wijst van zichzelf af, zoals Adam eens deed (Gen. 3: 12). Hij komt er niet mee weg. Elia houdt

hem voor dat hij zichzelf en het volk in deze situatie heeft gebracht. Het is goed wanneer wij onder ogen krijgen welke consequenties onze daden hebben. Daarvoor is de prediking die ons als een spiegel voorhoudt wie we zijn. Daarvoor is het onderlinge vermaan zo belangrijk. De mens die je laat zien waar je dwaalt, is niet je vijand, maar je vriend. Het is belangrijk om dit met de kinderen te bespreken.

b. Het geding met de profeten van Baäl (1 Kon. 18: 21-40)

UITLEG VAN DE TEKST

Op de Karmel spreekt Elia onmiddellijk het volk aan (vers 21). Hij neemt geen omwegen. Hoe lang hinkt u nog op twee gedachten? U kunt geen twee heren dienen (Matth. 6: 24). U moet of de HEERE dienen of Baäl. U moet of de HEERE volgen of Baäl. Beiden kan niet. Het is opvallend dat het volk geen antwoord geeft. Ze doen er het zwijgen toe. Enerzijds is dat jammer. Er is op dit moment geen hartelijke keuze voor de HEERE. Anderzijds is er (daar ligt de ruimte) ook geen keuze voor Baäl. Het volk wacht op de dingen die komen gaan. Elia gaat letterlijk alleen staan (vers 22). Hij zegt dat ook. 'Ik sta alleen en zij (de profeten van Baäl) zijn met 450.' Hij begint duidelijk te maken hoe hij het verdere verloop voor zich ziet. Beide partijen zullen een altaar bouwen, beide partijen zullen en var (jonge stier) delen als offervlees, beide partijen zullen hun God aanroepen (vers 23-24). 'De God Die antwoordt met vuur, Die is God.' Het volk gaat akkoord (vers 24b). De Baälpriesters beginnen (vers 25). Ze delen een var, bouwen een altaar en beginnen Baäl aan te roepen. Ze roepen, ze springen, maar er komt geen antwoord (vers 26). Na verloop van tijd, aan het begin van de middag, spot Elia met hen (vers 27). 'Roep harder, misschien denkt hij na, of slaapt hij, of misschien is hij op reis.' Ze gaan nu nog luider roepen. Zelfs snijden ze zich met messen (vers 28). Maar wat ze ook doen, het helpt niets. Ze profeteren, schreeuwen, verwonden zichzelf, maar er komt geen antwoord (vers 29). Dat is ook geen wonder. Een niet bestaande god hoort niets en kan niets. Dan is het de beurt aan Elia (vers 30). Hij wil dat het volk dichterbij komt. Ze moeten het goed zien. Hij 'heelt' een altaar. Blijkbaar lagen daar de overblijfselen van een eerder gebouwd altaar. Elia herstelt het, waarmee hij laat zien dat hij geen nieuwe godsdienst gaat invoeren. Hij neemt twaalf stenen (vers 31) naar het getal van Jakobs kinderen en bouwt er een altaar van. Hij neemt hout, graaft een sleuf om het altaar en laat tot drie keer vier kruiken water over het altaar gooien (vers 32-35). Kostbaar water. Water waar ze zo naar verlangden. Het gehele altaar, het hout en de var erop druipen

van het vele water. Normaal gesproken de slechtste uitgangspositie om nu dit altaar met vuur aan te steken. Dan richt Hij zich tot de HEERE (vers 36). Hij spreekt stellig en bijna gebiedend. 'Antwoord mij, opdat het volk zal erkennen dat U God bent' (vers 37). Laat zien dat U werkelijk de HEERE bent en ik Uw profeet. Laat zien dat Baäl een niet-bestaande afgod is die niets presteert. De HEERE antwoordt. Er komt vuur uit de hemel en dat verteert het brandoffer (vers 38). Zoals eens de HEERE het vuur ontstak van het altaar van de tabernakel (Lev. 9: 24), zo ontsteekt de HEERE ook nu het altaar. Evenals bij de ingebruikneming van de tabernakel valt het volk op hun aangezichten (vers 39). En nu geven ze wel antwoord op de vraag die Elia gesteld had (vers 21). 'De HEERE is God, de HEERE is God!' roepen ze. Elia blijft de baas van de situatie (vers 40). Hij gebiedt dat de profeten van Baäl onmiddellijk gegrepen zullen worden. Niemand mag ontkomen. Ze worden afgevoerd naar de beek Kison (Hebr. 'slingerend') en daar gedood.

TER OVERWEGING

De directe vraag van Elia is belangrijk. Met de kinderen kunnen we bespreken dat ook zij niet op twee gedachten kunnen hinken. Ook de Heere Jezus is daar volstrekt duidelijk over (Matth. 6: 24). We kunnen niet de Heere God dienen en tegelijk de overste van deze wereld, de duivel. We kunnen niet eten van de tafel van de Heere en van de tafel van de duivelen (1 Kor. 10: 21), zegt Paulus. De Heere dringt ons tot een keuze, zoals Elia eens het volk tot een keuze heeft gedrongen. Laat het ons gebed zijn met de kinderen dat ze (door Gods

Geest) de goede keuze maken, en ze duidelijk maken hoe heerlijk het is om de HEERE te dienen. Het is een dienst vol liefde. Elia gaat een geding aan met de priesters. Hij stelt de afgoden als machteloos aan de kaak. We kunnen daarvan leren. We beginnen vaak met onszelf te verdedigen. Soms is de aanval de beste verdediging. Wat hebben atheïsten (mensen die niet willen geloven dat er een God is) te bieden? Ze leren een wereld waarin we worden overgeleverd aan het noodlot. Waar het recht van de sterkste geldt en waar er geen troost is, geen toekomst. Laten we ze aanvallen op hun zwakke punten en niet bang zijn. Misschien moeten we meer bidden om de geest en de kracht van Elia. Duidelijk openbaart de HEERE Zich als de Machtige. Laten we nooit vergeten dat de HEERE de almachtige God is. Hij gebiedt en het staat er. In dat vertrouwen durfde Elia de strijd aan. Wij net zo? Afgoden leiden je tot de dood. Dat blijkt hier zonneklaar. De straf die de valse profeten ondergaan, is hard maar wel terecht. Niet alleen dienden zij zelf een afgod, ze hebben velen verleid. Deze verleiding kost hen hun leven. Zullen we niet gering denken over de toorn van God over de vele verleiders?

GELOOFSLEER

- De Heere leidt en regeert ons hele leven. Hij geeft regen en droogte. Zie de Heidelbergse Catechismus, zondag 10.
- Stellen we ons vertrouwen op de Heere of op afgoden? Zie de Heidelbergse Catechismus, zondag 34 (vraag 94), waar het eerste gebod uitgelegd wordt.

